

(מהם שנפלו שמאלה אל הקומוניסטים, מהם שנפלו ימינה אל הפאשיסטים) משום ש„ההכרחים” וההגיון של המאורעות” ציווהו על כך. שמרו אמוניהם להירות ולסוציאליזם רק אותם אנשי הרוח ועסקני המפלגה אשר שמעו ותאינו לאותו הקול היהודי הנבואי, שדיבר מתוכו של בלום, ואשר הזכיר והזהיר השכם והערב, כי מטרת כל מטרת-החיים אינה חניטת דוגמות וקידוש הפשטות רעיוניות, אלא שמירתו והבטחתו של הצדק לאדם החי.

בלום ראש-המיניסטרים טעה ונכשל בלי ספק לא אחת. אך לא באנו למנות כאן את פרטי הכשלונות וההישגים באורה הפוליטי של בלום. גניח את הדבר להיסטוריה. היא זריזה בעשית השבונות, ואולם בנוגע להישג של עצם דמותו, הריבונית מבחינה מוסרית וההרמונית מבחינה שכלית של בלום, ובנוגע לעוזי הרוח שהיה כרוך בהכרעתו בבעיה החמורה ביותר של אידיאל הגאולה הסוציאליסטית, הכרעה שהכריעה לגבי צרפת ואף לגבי חלק גדול מן האנושיות — בתחום זה אין לפקפק בפסק-דינה של ההיסטוריה: במיתו הלך אחד המנהיגים האצילים, החכמים והאמיצים של הדור.

האיש אשר, אחד מקומץ צירים, הצביע באומץ לב נגד סמכויות לפאטאן, האיש אשר בעוז נפלא ומי עוזד דיבר באוני צרפת והעולם מעל ספסל הנאשמים בריאום, היתה לו עוד ארבעים שנה קודם לכן החזות החריפה של היהודי שבו וגם הראיה-למרחוק לגבי התועלת הרוחנית המוסרית שרעיון הצדק הנבואי נורא שא בחובו למען הסוציאליזם הצרפתי וצרפת.

קודמו של בלום, הסוציאליסט החירותי הגדול ז'ן ז'ורזס, לא עמד נוכח הבעיות המוסריות החברתיות שניצבו לפני ליאון בלום. אם הסוציאליזם הצרפתי וצרפת הצליחו לצאת, במידה ניכרת, בשלום, להלכה ולמעשה, מתוך המשבר המסוכן שצמח לסוציאליזם, בעקבות המהפכה הבולשביסטית, מתוך המלחמה בין חירות היחיד והשוויון החברתי, הרי חייבת על כך צרפת תודה לא במעט לחוש הצדק הנבואי היהודי אשר חי בסוציאליסט ליאון בלום, כל הפירושים שנתפרשה הגמרה המארכיטטית מכאן או מכאן לא יישבו, לגבי מרבית מעמד הפרעלים הצרפתי, את הפלוג'ת המוסרית בין חירות וערך מצד אחד ובין „ההכרחים הכלכליים” מצד אחר, לא אחד מן המפרשים שעמד תחילה על צד החירות, נפל אחר כך בנופלים

בשולי התוברת

אברהם בן יצחק (ד"ר אברהם סונגה), שהלך לעולמו לפני ימים אחדים בקרבת תל-אביב, בחר ב„אדרת השכחה” מדעת, ובחירתו זו היא בלבד הכריעה בדבר, שהליכתו לא הודגשה בשער הירבים. יחיד היה, והשירה העברית תזכור לו חסדו עמה, חסד יחיד ומיוחד בשחר המאה הזאת: את חיתוך-דיבורו השירי, מחוטב ועם זה נטול כל מליצה; את תחישת הטבע החריפה בגוניה ובעושר ביטויה, ביטוי שאין עמו „השתפכות”; ועם אלה את העובדה, כי בשיריו הספורים (הם יצאי לאור במקובץ בזמן הקרוב), שבהם ניכר, בתוך השאר, גם עומק ויקתו לשירה המערבית בת-זמנה, גימא וקיפל תחתיו מהלך דור שלם בהרגשת-הלשון ובהרגשת-העולם.

הוא מיהר לפרוה—ולפרוש ועשה זאת מתוך חימרת-הדין של אצילי-הרוח, אלה „הגאים אשר גאותם עברה גבולי נפשם ותחי כענוות הלובן אחרי העלות הקשת בענן”.

שירו של חיים גורי הוא מתוך ספרו „עד עלות השחר”, העומד להופיע בהוצאת הקיבוץ המאוחד.